

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 30.6.2010
KOM(2010) 352 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**En ny turismepolitik for Europa – verdens førende
rejsemål**

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**En ny turismepolitik for Europa – verdens førende
rejsemål**

1. INDLEDNING

Turisme er en betydelig økonomisk aktivitet, hvis indvirkning på den økonomiske vækst og beskæftigelsen i Europa i vidt omfang er positiv. Den udgør ligeledes et aspekt af voksende betydning i EU-borgernes liv, da stadig flere rejser såvel privat som på jobbet. Turisme er en aktivitet, som vedrører EU's kulturelle arv og naturarv samt traditioner og moderne kultur og klart illustrerer behovet for at kombinere økonomisk vækst og bæredygtig udvikling, herunder at inddrage den etiske dimension. Turisme er også et vigtigt middel til at styrke Europas image i verden, til at fremme vore værdier og øge tiltrækningskraften for den europæiske model, som er et resultat af århundreders kulturelle udvekslinger, sproglig mangfoldighed og kreativitet.

Europæisk turisme er for nylig endt i en kritisk økonomisk situation, der er blevet forværret af vulkanen Eyjafjölls udbrud, og som har vist, hvor sårbar, men også hvor modstandsdygtig den er, takket være den betydning EU-borgerne tillægger rejser og ferier. Den økonomiske og finansielle krise, som siden 2008 har ramt samtlige økonomier, har således haft en ikke ubetydelig indvirkning på efterspørgslen efter turistydelser. For nylig påvirkede afbrydelsen af lufttrafikken i april og maj 2010 på grund af tilstedeværelsen af vulkanaskeskyer i høj grad rejseaktiviteten i Europa til stor skade for luftfartsselskaberne, rejsebureauerne og rejsearrangørerne samt turisterne selv.

Denne vanskelige situation for turistindustrien har fremhævet en række udfordringer, som den europæiske turistsektor skal tage op. For at være i stand til det er det afgørende, at alle sektorens aktører kan gøre en fælles indsats og arbejde i en konsolideret politisk ramme, hvori der tages hensyn til EU's nye prioriteter, således som de kommer til udtryk i "Europa 2020-strategien". Europa skal fastholde sin position som verdens førende rejsemål, hvor man er i stand til at udnytte den rigdom og mangfoldighed, som præger de forskellige områder.

Europa-Kommissionen har med denne meddelelse til hensigt at fremme en samordnet tilgang til turismeinitiativer og fastlægge en ny handlingsplan, der skal styrke turismens konkurrenceevne og evne til bæredygtig vækst. Den foreslår i den forbindelse en række initiativer af europæisk eller tværnationalt tilsnit med det formål at realisere disse mål, samtidig med at EU's beføjelser på turismeområdet, som blev indført ved Lissabontraktaten, udnyttes fuldt ud.

2. DEN EUROPÆISKE TURISTINDUSTRI - EN NØGLEFAKTOR FOR EUROPÆISK VÆKST - KLARE BEFØJELSER

2.1. Voksende økonomisk betydning

Turisme er en økonomisk aktivitet, der kan skabe vækst og beskæftigelse i EU, samtidig med at den bidrager til udvikling og økonomisk og social integration, bl.a. i landdistrikter og bjergområder, i kystområder og på øer, i fjerntliggende og meget fjerntliggende områder eller områder i en konvergensfase. Med 1,8 mio. virksomheder, først og fremmest SMV'er, og 5,2 % af den samlede arbejdsstyrke (dvs. ca. 9,7 mio. arbejdspladser, hvoraf en betydelig del er besat af unge) skaber den europæiske turistindustri¹ over 5 % af EU's BNP, et tal i konstant vækst². Turisme udgør således EU's tredjestørste samfundsøkonomiske aktivitet efter handels- og distributionssektoren og bygge- og anlægssektoren. Hvis man inddrager de tilknyttede sektorer³, er turismens bidrag til BNP endnu større, idet den vurderes til at bidrage til Den Europæiske Unions BNP med over 10 % og til den samlede beskæftigelse med ca. 12 %. Hvis man i den forbindelse iagttager tendensen i de sidste ti år, har væksten i beskæftigelsen i turistsektoren næsten altid været mere markant end i resten af økonomien.

Den Europæiske Union er i øvrigt fortsat verdens førende rejsemål med 370 mio. besøgende fra hele verden i 2008, dvs. 40 % af det globale antal turister⁴, heraf 7,6 mio. fra BRIC-landene (Brasilien, Rusland, Indien og Kina), en støt vækst i forhold til de 4,2 mio. i 2004. Disse besøgende har skabt indkomster i størrelsesordenen 266 mia. EUR, hvoraf 75 mia. EUR hidrører fra turister uden for EU⁵. For så vidt angår rejser foretaget af EU-borgerne selv, anslås de til 1,4 mia., hvoraf 90 % finder sted inden for EU. Ud fra beregningerne fra Verdensturistorganisationen skulle antallet af besøgende fra hele verden i EU vokse betydeligt de kommende år. Endelig figurerer EU-borgerne ligeledes blandt den største gruppe af turister, som tager til tredjelande, hvilket udgør en meget vigtig indtægtskilde i en lang række lande. Disse elementer berettiger til en uddybning af EU's turismepolitik eksterne dimension for at bevare strømmen af turister fra tredjelande, men også for at støtte EU's partnere, bl.a. i Middelhavsområdet.

2.2. Klare beføjelser i Lissabontraktaten samt en lang række tidligere resultater

Europa-Kommissionen har i samråd med medlemsstaterne og sammenslutninger, der repræsenterer sektoren, i flere år udfoldet ikke ubetydelige bestræbelser for at iværksætte en række foranstaltninger med det formål at styrke den europæiske turisme og dens konkurrenceevne⁶. Samtidig har Kommissionen også indført et integreret og højt udviklet

¹ Traditionelle udbydere af rejser og turistydelse (hoteller, restauranter, rejsebureauer, biludlejningsfirmaer, charterflyselskaber, turistbusser, krydstogtskibe osv.), som sælger varer og tjenesteydelser direkte til besøgende.

² Undersøgelse af Den Europæiske Unions turistsektors konkurrenceevne, september 2009 (jf. http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/document.cfm?action=display&doc_id=5257&userservice_id=1&request.id=0).

³ Bl.a. distributionssektoren, bygge- og anlægssektoren, transportselskaberne i almindelighed (lufttransport, togtransport, søtransport, busser osv.) og kultursektoren (herunder kulturindustrien og kreative industrier).

⁴ Barometerundersøgelse fra Verdensturistorganisationen om turismen i verden, bind 8, januar 2010.

⁵ Eurostat, Statistics in Focus, 23/2009 (betalingsbalancestatistik).

⁶ Meddelelse fra Kommissionen - Agenda for en bæredygtig og konkurrencedygtig europæisk turisme, KOM(2007) 621 endelig. Meddelelse fra Kommissionen - En ny turismepolitik i EU - Mod et stærkere partnerskab inden for europæisk turisme, KOM(2006) 134 endelig.

system til beskyttelse af passagerer og forbrugere, herunder handicappede og bevægelseshæmmede passagerer, i alle transportmidler⁷.

I årenes løb har Den Europæiske Union kunnet lægge grunden til en europæisk turismepolitik og påvirke de faktorer, som er afgørende for dens konkurrenceevne, samtidig med at der tages hensyn til kravet om bæredygtig udvikling. Med ikrafttrædelsen af Lissabontraktaten anerkendes turismens betydning: Den Europæiske Union har fremover beføjelser på området til at støtte, samordne og supplere medlemsstaternes indsats. Der er tale om et klart fremskridt, som bringer en nødvendig afklaring og muliggør indførelse af en sammenhængende handlingsplan.

Som det fremgår af artikel 195 i TEUF kan Den Europæiske Union således:

- fremme konkurrenceevnen for Unionens virksomheder inden for denne sektor og tilskynde til tilvejebringelse af et gunstigt klima for udvikling af virksomhederne inden for denne sektor
- fremme samarbejdet mellem medlemsstaterne, navnlig ved udveksling af god praksis
- og udvikle en integreret tilgang til turisme ved at sikre, at der tages hensyn til denne sektor i dens øvrige politikker.

Denne nye retlige ramme udgør en reel mulighed for at gennemføre foranstaltninger med høj europæisk merværdi, som tager hensyn til princippet om at mindske de administrative byrder. Disse foranstaltninger skal være til gavn for samtlige lande i Den Europæiske Union, da de enkelte lande i forskelligt omfang har en interesse i at udvikle deres turistpotentiale.

3. UDFORDRINGER OG MULIGHEDER FOR DEN EUROPÆISKE TURISTINDUSTRI

Den europæiske turisme står over for store udfordringer, som også udgør en række muligheder, der bør gribes. På den ene side skal industrien tilpasse sig samfundsudviklingen, som får indvirkning på turismefterspørgslen, på den anden side skal den løse de problemer, som sektorens nuværende struktur, dens særlige forhold og dens økonomiske og sociale situation frembyder.

Europæisk turisme er for nylig endt i en kritisk økonomisk situation, der er blevet forværret af vulkanen Eyjafjölls udbrud.

Først og fremmest har den økonomiske og finansielle krise, som siden 2008 har ramt samtlige økonomier, haft en ikke ubetydelig indvirkning på efterspørgslen efter turistydelser. Skønt EU-borgerne er fortsat med at rejse, har de tilpasset deres rejsemønstre til forholdene, bl.a. ved at vælge nærmere rejsemål, afkorte opholdet eller mindske deres udgifter på stedet⁸. Turistaktiviteten i Europa er således faldet med ca. 5,6 % i 2009. Dette samlede tal dækker over markante forskelle: Visse regioner især i Øst- og Sydeuropa er blevet særlig hårdt ramt og har været udsat for en nettonedgang i antallet af turister på op til 8 %. Denne krise er vedholdende, og turistaktiviteternes vækstperspektiver er fortsat ringe. Så hvor

⁷ http://ec.europa.eu/transport/passengers/index_en.htm.

⁸ Antallet af turister i Europa fra hele verden er samlet set faldet med ca. 5,6 % i 2009, men i visse regioner især i Øst- og Sydeuropa er der sket et fald på op til 8 %. (Barometerundersøgelse fra Verdensturistorganisationen om turismen i verden, bind 8, januar 2010).

Verdensturistorganisationen forudsiger en vækst i antallet af besøgende fra hele verden fra 2010, lader det til, at den sker langsommere i Europa end i andre regioner i verden som f.eks. i Asien.

Denne situation er blevet forværret af afbrydelsen af lufttrafikken i april og maj 2010 på grund af tilstedeværelsen af vulkanaskeskyer. Skønt skaden er vanskelig at opgøre, viser visse beregninger, at over 2 mio. besøgende fra hele verden måtte annullere deres rejse, og at rejsearrangørerne blev påført en direkte omkostning på ca. en mia. EUR. Dertil kommer indtægtstab for hotelsektoren og andre aktiviteter i forbindelse med turisme, som næppe helt opvejes af indtægter i forbindelse med andre tjenester som f.eks. billeje eller taxakørsel. Konsekvenserne af disse aflyste flyvninger blev drøftet på den videokonference, som Europa-Kommissionen afholdt sammen med ministrene og statssekretærerne for turisme den 28. april 2010 for at evaluere virkningen af "vulkankrisen" på turismen, sammen med visse indsatsområder.

Denne situation kræver, at sektoren tilpasser sig nye krav. Der er nemlig i dag flere faktorer, som påvirker udviklingen i turistaktiviteten i Europa.

Som enhver anden økonomisk sektor er turistindustrien udsat for stadig hårdere konkurrence på verdensmarkedet, hvor de nye vækstøkonomier og udviklingslandene tiltrækker et voksende antal turister. Stillet over for denne konkurrence skal Europa tilbyde bæredygtig kvalitetsturisme og satse på sine komparative fordele, navnlig sine varierede landskaber og sin kulturrigdom ud over det sædvanlige⁹. Europa skal ligeledes styrke samarbejdet med disse lande, hvis befolkning kan blive potentielle turister til de europæiske rejsemål, efterhånden som dens levestandard vokser.

Der ligger en anden stor udfordring i den demografiske udvikling i Europa og i de nye adfærdsmønstre og forventninger hos turister i den forbindelse. Disse ændringer kræver en hurtig tilpasning fra industriens side, så den kan bevare sin konkurrenceevne. Navnlig vil antallet af personer over 65 år komme til at udgøre over 20 % af befolkningen i 2020. Denne del af befolkningen bestående af personer med både købekraft og fritid udgør et meget betydeligt markedspotentiale, men kræver ligeledes, at sektoren tilpasser sig til deres særlige behov. Det samme gør sig gældende for det voksende antal bevægelseshæmmede turister (for nylig anslået til 127 mio. personer) med særlige behov, som skal integreres i tilbuddet om turistrydelser.

Der er andre strukturelle udfordringer, som skal integreres fuldt ud i turismepolitikken. Turismeudbuddet skal således fremover tage hensyn til de begrænsninger, som klimaændringer sætter, de knappe vand- og energiressourcer, presset på biodiversiteten og den risiko, masseturismen udgør for kulturarven. Turistindustrien skal nedbringe sit forbrug af drikkevand i tilfælde af risiko for tørke, sine udledninger af drivhusgasser og sit miljøfodaftryk.

I de kommende år kan ændringerne i de klimatiske betingelser i Europa bevirke en omlægning af rejsemønstrene og påvirke visse rejsemål. Endvidere kan det svindende snetæppe i bjergområder i Europa medføre begrænsninger i vinterturismen. Ligeledes kan havets stigende vandstand føre til ændrede turistmønstre i kystområder. EU's turismepolitik og de nationale turismepolitikker skal tage hensyn til alle disse strukturændringer både ved at

⁹ 300 ud af 800 seværdigheder på Unesco's liste over verdens kulturarv befinder sig i EU.

iværksætte foranstaltninger for at afhjælpe strukturel arbejdsløshed, men også ved at sikre sig en effektiv fordeling af investeringerne i turisme.

Udviklingen inden for informations- og kommunikationsteknologier (ikt) og forbrugernes stadig hyppigere brug af dem har også gennemgribende ændret forholdet mellem turistindustrien og dens kunder. En evaluering af de forskellige berørte aktørers viden om, adgang til og anvendelse af disse tjenester har vist, at de bruger ict forskelligt alt efter deres grundlæggende færdigheder, deres størrelse og deres position i turismekæden.

Stillet over for alle disse udfordringer og muligheder er sektorens virksomheder, især SMV'erne, ikke altid i stand til at tilpasse sig hurtigt på grund af deres begrænsede finansielle ressourcer og deres ansattes manglende kvalifikationer.

Dertil kommer de udfordringer, som skyldes særlige forhold ved den europæiske turistsektor. Disse udfordringer vedrører dels forbrugsmønstrene, navnlig sæsonspredningen og rejseaktiviteten, og dels produktionsmønstrene, nemlig værdikæden og rejsemålene. I øjeblikket er turismeefterspørgslen meget stærkt koncentreret om juli og august måned. Denne sæsonbestemthed har ikke blot en indvirkning på indtægterne, den bevirker også, at den eksisterende infrastruktur og medarbejderne ikke udnyttes optimalt.

4. AMBITIØSE MÅL FOR EN NY HANDLINGSPLAN

Stillet over for krisen og de begrænsninger, som i stadig højere grad præger den europæiske turismes aktivitet, må den udvikle sig. Dette kræver tilpasninger på alle niveauer. Den Europæiske Union skal bidrage hertil og fremme en målrettet politik for at øge væksten og skabe betingelser for større tiltrækningskraft.

I overensstemmelse med Lissabontraktaten har den europæiske turismepolitik til hovedformål at øge sektorens konkurrenceevne, samtidig med at man er sig bevidst, at konkurrenceevnen på lang sigt hænger nært sammen med, at den udvikler sig i bæredygtig retning. Dette mål skal ses som led i EU's nye økonomiske "Europa 2020-strategi", nærmere bestemt flagskibsinitiativet "En industripolitik for en globaliseret verden". Turisme kan desuden også bidrage til andre flagskibsinitiativer, herunder "Innovation i EU", "En digital dagsorden for Europa"¹⁰ og "En dagsorden for nye kvalifikationer og nye job". Endvidere kan udformning af en mere aktiv turismepolitik, som bl.a. bygger på fuld udøvelse af de traktatsikrede frihedsrettigheder, bidrage afgørende til relanceringen af det indre marked.

Den europæiske handlingsplan har nemlig først og fremmest til formål at fremme den europæiske turismes trivsel. Men den skal også afbøde problemer på det sociale område og for så vidt angår territorial samhørighed og beskyttelse og udnyttelse af natur- og kulturarven. Den skal desuden gøre sektoren mere modstandsdygtig over for virkningerne af klimaændringerne og sætte den i stand til at afhjælpe de strukturændringer, som turismen kan medføre. Turisme bidrager også indirekte til at styrke unionsborgerskabsfølelsen, fordi den fremmer kontakter og udvekslinger borgere imellem trods sproglige og kulturelle forskelle og forskellige traditioner. Det er også vigtigt i den forbindelse, at EU-borgerne kender deres rettigheder og kan nyde godt af dem, når de rejser inden for og uden for Den Europæiske Union: De skal kunne udøve deres rettigheder som EU-borgere lige så let som i deres eget land. Kommissionen vil stille forslag om løsninger, der bedst muligt bidrager til at overvinde

¹⁰ Meddelelse fra Kommissionen - En digital dagsorden for Europa, KOM(2010) 245.

de hindringer, EU-borgerne støder på, når de forsøger at skaffe sig turistydelse uden for deres land.

Disse krav til en ambitiøs europæisk politik blev anerkendt på et uformelt ministermøde om turisme, der blev arrangeret på Rådets spanske formandskabs initiativ den 15. april 2010. Dette uformelle ministermøde blev afholdt i kølvandet på konferencen på højt niveau om europæisk turisme i Madrid den 14. april 2010, europæisk turismes højeste instans, og udgjorde et afgørende skridt for EU's og alle medlemsstaternes engagement i en konkurrencedygtig, bæredygtig, moderne og samfundsmæssigt ansvarlig turistsektor. EU's ministre støttede således Madriderklæringen, hvori der opstilles en række henstillinger om gennemførelse af en konsolideret europæisk turistpolitik, insisteres på nødvendigheden af at styrke denne sektors bæredygtige konkurrenceevne, og hvori merværdien af EU's indsats til fordel for turisme anerkendes som et nyttigt supplement til medlemsstaternes indsats ved en integreret tilgang til turisme.

Med disse mål for øje kan foranstaltningerne til støtte for turisme opdeles efter følgende fire delmål:

- 1) at forbedre konkurrenceevnen i den europæiske turistsektor
- 2) at fremme en bæredygtig, ansvarlig og kvalitetspræget turisme
- 3) at styrke bevidstheden om Europa som en række bæredygtige og kvalitetsprægede rejsemål
- 4) at udnytte potentialet for turismeudvikling i EU's politikker og finansielle instrumenter.

Disse fire delmål er rygraden i den nye turismehandlingsplan, som Kommissionen agter at gennemføre i nært samråd med medlemsstaterne og turistindustriens vigtigste aktører.

5. EN NY HANDLINGSPLAN, DER STÅR MÅL MED UDFORDRINGERNE

Kommissionen er overbevist om, at der i overensstemmelse med ovennævnte mål og under fuld hensyntagen til den nye institutionelle ramme, der er indført med Lissabontraktaten, kan gennemføres en række foranstaltninger på europæisk eller tværnationalt plan, samtidig med at man overholder traktatens nærhedsprincip og tager højde for medlemsstaternes beføjelser på turistområdet.

5.1. Forbedring af konkurrenceevnen i den europæiske turistsektor

Det er afgørende, at konkurrenceevnen i EU's turistsektor forbedres, for at kunne styrke sektoren og skabe dynamisk og bæredygtig vækst. Med henblik herpå bør man gøre turistsektoren mere innovationsorienteret, styrke kvaliteten af udbuddet i alle henseender, forbedre de faglige kvalifikationer i sektoren, forsøge at afhjælpe den sæsonafhængighed, der præger efterspørgslen, diversificere turismeudbuddet og endelig forbedre de statistiske data og analyser vedrørende turismen. Turistsektoren har et stort potentiale for iværksætterier, da et meget stort antal turistvirksomheder er små og mellemstore virksomheder (SMV'er). Sektoren er desuden kendetegnet ved betydelige synergieffekter med håndværks- og kunsthåndværkssektoren, der kan bidrage til bevarelse af kulturarven og udviklingen af de lokale økonomier.

Fremme af et mere diversificeret turismeudbud

Den Europæiske Union kan bidrage til en diversificering af udbuddet ved at anspore til turiststrømme inden for Europa baseret på nyttiggørelse af tematiske turistprodukter på europæisk plan. Turismen kan nemlig promoveres bedre og gøres mere synlig ved hjælp af tværnationale synergieffekter. De kan omfatte alle aspekter af kultur- og naturarven, dvs. kulturarven (herunder kulturruter), moderne kulturudtryk, beskyttede naturområder, wellness- og sundhedsturisme (herunder kurstedsturisme), uddannelsesturisme, vin- og madturisme, historieturisme, sportsturisme, religiøs turisme, agroturisme, bondegårdsferie samt turisme, der nyttiggør den maritime natur- og kulturarv, herunder den undersøiske, og en regions industriarv eller økonomiske struktur.

I den forbindelse har Kommissionen allerede indledt et samarbejde med Europarådet om kulturturisme, således at man bedre kan vurdere virkningerne af denne form for turisme og gøre den mere synlig. Der er også i de seneste år iværksat andre tværnationale initiativer, idet der f.eks. er blevet oprettet europæiske cykel- og pilgrimsruter såsom Via Francigena og pilgrimsvejen til Santiago-de-Compostela. Flere af disse initiativer kunne efter Kommissionens opfattelse drage fordel af at blive anerkendt og opnå en form for europæisk legitimitet, som kan bekræfte deres tværnationale karakter. En sådan anerkendelse af deres europæiske betydning vil muligvis kunne skabe samme dynamik som de europæiske kulturhovedstæder, et vellykket projekt, der fungerer som katalysator for lokaludvikling og turisme, idet der hvert år gennemføres et ambitiøst og attraktivt kulturelt program på europæisk plan¹¹. Erfaringerne herfra kan også udvides til at omfatte regionerne i netværket Natura 2000, der dækker over 17 % af det europæiske territorium og er interessante områder i turistsammenhæng, forudsat at man iagttager principperne for bevarelse af de pågældende naturmiljøer.

PLANLAGTE FORANSTALTNINGER:

- (1) At udvikle en sammenhængende strategi for en diversificeret promovering af turismeudbuddet og sørge for bedre nyttiggørelse af Europas fælles kulturarv med udgangspunkt i bl.a. det europæiske kulturarvsmærke og andre foranstaltninger såsom de europæiske kulturarvsdage og EU's kulturarvspris.
- (2) At tilskynde til integration af naturarven - der ligeledes vil blive gjort til genstand for mærkningsinitiativer - i turiststrategien.

En mere innovationsorienteret turistindustri

Innovation og ny informationsteknologi er blevet afgørende for turistindustriens konkurrenceevne og for at styrke samspillet med andre sektorer, som er knyttet til turistindustrien. De offentlige og private aktører i turistsektoren, navnlig SMV'erne, bør i højere grad benytte sig af disse redskaber, hvilket skal opnås gennem oplysnings- og partnerskabsinitiativer og en hensigtsmæssig anvendelse af de forskellige nationale og europæiske programmer. Det er endvidere nødvendigt at fremskynde integrationen af informationssamfundets værktøjer og tjenesteydelser i samtlige aktiviteter på turistområdet,

¹¹ I perioden 1995-2004 var antallet af overnatninger i de byer, der var udpeget i et givet år, i gennemsnit 12 % større end året før.

særlig i SMV'er, og at gøre det nemmere for de forskellige aktører i turistsektoren at få adgang til relevante finansielle instrumenter.

PLANLAGTE FORANSTALTNINGER:

- (3) Kommissionen vil oprette en platform for ikt og turisme bestående af interesseparterne med det formål at lette turistsektorens og turistvirksomhedernes tilpasning til udviklingen på markedet for ny informationsteknologi og forbedre deres konkurrenceevne ved at udnytte de mulige synergieffekter mellem de to sektorer bedst muligt.
- (4) Kommissionen vil under udarbejdelsen af sin kommende meddelelse om elektronisk handel i det indre marked, hvori der vil blive foretaget en evaluering af gennemførelsen af direktivet om elektronisk handel, undersøge mulighederne for i højere grad at inddrage turistsektoren i den forbindelse.

Forbedring af faglige kvalifikationer

Sideløbende med moderniseringen af aktiviteterne på turistområdet bør der gøres en større indsats for at forbedre personalets faglige kvalifikationer, særlig for at lette deres tilpasning til den nye teknologi og markedets nye forventninger, f.eks. inden for sundhed og wellness, samt for at fremme deres mobilitet. En sådan indsats vil kunne betragtes som et led i Europa 2020-strategien, navnlig i flagskibsinitiativet "En dagsorden for nye kvalifikationer og nye job".

PLANLAGTE FORANSTALTNINGER:

- (5) Kommissionen vil til støtte for uddannelse på turistområdet bestræbe sig på at fremme mulighederne i forbindelse med forskellige EU-programmer som f.eks. Leonardo eller rammeprogrammet for konkurrenceevne og innovation og dets delprogrammer "Erasmus for unge iværksættere" samt "E-færdigheder for innovation".

Tilskyndelse til forlængelse af turistsæsonen

En bedre udnyttelse af de eksisterende turistinfrastukturer og af personalet i lavsæsonen ville give virksomhederne mulighed for at anvende deres infrastrukturer på en mere hensigtsmæssig måde og forbedre deres produktivitet ved at støtte sig til en mere stabil og mere motiveret arbejdskraft. Der er allerede taget et første skridt i den retning via initiativet Calypso¹², der har ført til oprettelse af en oversigt over eksisterende god praksis i medlemsstaterne.

¹² "Calypso" er en forberedende foranstaltning, som Europa-Parlamentet indførte i 2008 for en periode på tre år for - på Kommissionens initiativ - at fremme partnerskaber mellem den offentlige og den private sektor samt foreningssektoren, og hvis hovedformål er at arrangere udvekslinger uden for sæsonen af turister, der falder ind under Calypso-foranstaltningens fire målgrupper (unge, ældre, bevægelseshæmmede og lavindkomstfamilier), mellem mindst to medlemsstater og/eller kandidatlande.

PLANLAGTE FORANSTALTNINGER:

- (6) At bane vej for en ordning for frivillig turistudveksling mellem medlemsstaterne¹³, der kan give navnlig nøglegrupper som unge, ældre, bevægelseshæmmede og lavindkomstfamilier mulighed for at rejse, specielt i lavsæsonen.
- (7) At oprette en frivillig ordning for online informationsudveksling med henblik på bedre koordinering af medlemsstaternes skoleferier uden dog at tilsidesætte deres kulturelle traditioner.

Styrkelse af den samfundsøkonomiske viden om turisme

For at kunne forbedre konkurrenceevnen i turistsektoren er det efter Kommissionens opfattelse meget vigtigt at råde over bedre samfundsøkonomisk viden om turisme og turisme i forhold til miljøet på europæisk plan. I den forbindelse er den igangværende revision af direktiv 95/57/EF om indsamling af statistiske oplysninger vedrørende turisme et vigtigt skridt, da den tager hensyn til udviklingen i turismen i Europa og brugernes behov.

Man bør dog tage skridtet videre og tilskynde til samarbejde på europæisk plan mellem medlemsstaterne, rejsemålene, repræsentanterne for turistindustrien og de private og offentlige aktører for at konsolidere de statistiske data og analyserne vedrørende sektoren. Med henblik herpå finder Kommissionen det nødvendigt at udvikle en række vidennetværk mellem forskningsinstitutter, universiteter samt offentlige og private overvågningscentre i nært samarbejde med de regionale og nationale myndigheder, de nationale turistkontorer, de statistiske kontorer mv., samtidig med at Eurostats rolle som koordinator af det statistiske arbejde på europæisk plan bibeholdes. Det er meget vigtigt at koordinere og videreudvikle turismeforskningen på europæisk plan for at gøre tilgangen mere integreret og opnå større synergieffekter. Dette kræver endvidere, at man samarbejder med både europæiske og internationale organisationer som f.eks. OECD og Verdensturistorganisationen.

PLANLAGTE FORANSTALTNINGER:

- (8) Kommissionen vil som led i sin årlige meddelelse om "resultattavlen for forbrugermarkederne" overvåge markedet og måle europæiske forbrugeres tilfredshed med diverse turistydelse (transport, udlejning, indkvartering samt pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure).
- (9) Kommissionen vil på kort sigt udvikle et pilotprojekt, der skal skabe netværk mellem forskningsinstitutter, universiteter, offentlige og private overvågningscentre, de regionale og nationale myndigheder samt turistkontorerne.
- (10) På mellemlang sigt vil Kommissionen på grundlag af resultaterne af pilotprojektet befordre oprettelsen af et "virtuelt turismeovervågningscenter" for på netværksbasis at støtte og koordinere forskningsaktiviteterne i de forskellige nationale

¹³ Eksisterende god praksis, især på Den Iberiske Halvø, har vist, at den offentlige sektor kan finansiere sådanne ordninger og få et positivt afkast af investeringerne (på over 1,5 EUR pr. investeret euro), når henses til gevinsterne i form af nye job, de yderligere muligheder, der kommer den private sektor til gode, og skatteprovenuet af de øgede aktiviteter. Disse fordele har også positive virkninger i oprindelseslandet.

forskningsinstitutter og tilvejebringe samfundsøkonomiske data om turisme på europæisk plan.

5.2. Fremme af en bæredygtig, ansvarlig og kvalitetspræget turisme

Konkurrenceevnen i turistsektoren er tæt knyttet til turismens bæredygtighed, da rejsemålenes kvalitet i høj grad beror på deres naturlige og kulturelle omgivelser og deres integration i lokalsamfundet. Bæredygtig turisme er mange ting: ansvarlig udnyttelse af naturressourcerne, hensyntagen til aktiviteterens miljøvirkninger (affaldsproduktion, belastning af vand, jord, biodiversitet mv.), anvendelse af "ren" energi, beskyttelse af kulturarven og bevarelse af rejsemålenes naturlige og kulturelle integritet, de nye arbejdspladseres kvalitet og holdbarhed, de økonomiske fordele på lokalt plan samt kvaliteten af modtagelsen på stedet. Disse principper indgår i vid udstrækning i de turiststrategier, der er indført på nationalt og regionalt plan, selv om de ikke kommer tilstrækkeligt til udtryk i konkrete foranstaltninger.

Kommissionen har på EU-plan indført en række redskaber, der skal hjælpe virksomhederne med at forvalte miljøet på forsvarlig vis, f.eks. det europæiske miljømærke og fællesskabsordningen for miljøledelse og miljørevision (EMAS). Turistvirksomhederne i Europa har dog reageret meget forskelligt på denne fokusering på bæredygtighed. Herudover har Kommissionen stillet dokumenter til rådighed for medlemsstaterne med henblik på at lette gennemførelsen af EU's miljølovgivning, både i forbindelse med individuelle projekter og strategisk planlægning¹⁴.

På dette område vil Kommissionen kunne støtte sig til det initiativ, der er iværksat i samarbejde med det europæiske netværk af konkurrencedygtige og bæredygtige regioner, NECSTouR, og til netværket af EDEN-rejsemål, med henblik på at udvikle en række indikatorer for bæredygtig forvaltning af rejsemål. Det er en fremgangsmåde, der bør vinde større udbredelse, så man kan fremhæve europæiske rejsemål, der indfører effektive metoder til fremme af bæredygtig turisme. I den forbindelse er det meget vigtigt at bakke op om initiativer, der fremmer ansvarlig forvaltning af ressourcerne (energi, vand, råstoffer mv.), og som giver de bedste vilkår for service og sikkerhed, navnlig ved værtskab for ældre og bevægelsehæmmede.

PLANLAGTE FORANSTALTNINGER:

- (11) På grundlag af NECSTouR og EDEN at udvikle en række indikatorer for bæredygtig forvaltning af rejsemål. Ud fra disse indikatorer vil Kommissionen indføre et mærke til fremme af rejsemål.
- (12) At tilrettelægge oplysningskampagner for europæiske turister om valg af rejsemål og transportmidler, kontakt med lokalbefolkningen samt bekæmpelse af udnyttelsen af børn og kvinder.
- (13) At udvikle et europæisk mærke for "kvalitetsturisme" på grundlag af nationale erfaringer for at øge forbrugernes sikkerhed og tillid til turistproduktet og belønne fagfolk i turistbranchen, der gør en stor indsats for kvalitetsprægede turistydelse og kundetilfredshed.

¹⁴ http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm.

- (14) At gøre det nemmere for den europæiske turistindustri at identificere de risici, der er forbundet med klimaændringer, for at undgå tabsgivende investeringer; samt at undersøge mulighederne for at udvikle alternative turismetilbud.
- (15) At fremsætte forslag om et charter for bæredygtig og ansvarlig turisme og oprette en europæisk pris for turistvirksomheder og rejsemål, der overholder charterets værdier.
- (16) At foreslå en strategi for bæredygtig kyst- og søturisme.
- (17) At etablere et samarbejde eller styrke det eksisterende samarbejde mellem Den Europæiske Union og de vigtigste af de nye vækstøkonomier (Kina, Rusland, Indien, Brasilien) og Middelhavslandene med henblik på fremme af modeller for bæredygtig og ansvarlig turismeudvikling og udveksling af bedste praksis.

5.3. Styrkelse af bevidstheden om Europa som en række bæredygtige og kvalitetsprægede rejsemål

Bevidstheden om Europa som en række rejsemål hænger tæt sammen med turistsektorens konkurrenceevne¹⁵. Den stærke globale konkurrence, men også det potentiale, der ligger i mange tredjelande, for at sende turister til Europa betyder, at det er meget vigtigt at gennemføre foranstaltninger, som kan stimulere efterspørgslen efter turisme i Europa. Der findes allerede et vigtigt initiativ til promovning af Europa rettet mod tredjelande, nemlig internetportalen "visiteurope.com", der forvaltes af European Travel Commission (ETC), og som blev åbnet i 2006 med Europa-Kommissionens støtte.

Bevidstheden om Europa som en række bæredygtige og kvalitetsprægede rejsemål skal styrkes. At gøre de europæiske rejsemål mere attraktive og synlige forventes at give store økonomiske fordele, idet det vil stimulere tilstrømningen af ikke-europæiske turister, men også øge europæernes interesse for at rejse på deres eget kontinent.

Med henblik på den bedste fælles præsentation af det europæiske turismeudbud skal Europas image på verdensmarkederne, især i visse tredjelande (f.eks. USA, Japan, Kina, Rusland, Indien og Brasilien), efter Kommissionens opfattelse fremmes gennem initiativer, der gennemføres i fællesskab med medlemsstaterne og den europæiske turistindustri.

Med henblik herpå bør man afsøge en række muligheder for at fremhæve og synliggøre de forskellige tematiske produkter, der har en europæisk eller tværnational dimension, bl.a. på store turistmesser, og ydermere tilskynde til bedre nyttiggørelse af store kultur- og sportsarrangementer som f.eks. de europæiske kulturhovedstæder, de europæiske kulturarvsdage, De Olympiske Lege eller verdensudstillingen, der hver især er potentielle katalysatorer for turismeudviklingen i Europa.

¹⁵ Undersøgelse af konkurrenceevnen i EU's turistsektor, september 2009 (jf. http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/document.cfm?action=display&doc_id=5257&userservice_id=1&request.id=0).

PLANLAGTE FORANSTALTNINGER:

- (18) I samarbejde med medlemsstaterne at skabe et egentligt "varemærke" for Europa, der vil skulle supplere den promoveringsindsats, der gøres på nationalt og regionalt plan, og give europæiske rejsemål mulighed for bedre at skille sig ud fra de øvrige rejsemål i verden.
- (19) At gøre reklame for portalen "visiteurope.com" for at gøre Europa mere attraktiv som en række bæredygtige og kvalitetsprægede rejsemål, særlig over for de nye vækstøkonomier.
- (20) At befordre fælles promoveringsforanstaltninger i forbindelse med store internationale begivenheder eller på store turistmesser.
- (21) At styrke Den Europæiske Unions deltagelse i internationale fora, særlig Verdensturistorganisationen, OECD, T20-ministermødet og Euro-Med.

5.4. Udnyttelse af potentialet for turismeudvikling i EU's politikker og finansielle instrumenter

Turismepolitikken er kendetegnet ved sin tværgående karakter. Mange andre EU-politikker påvirker turismen direkte eller indirekte. Det gælder specielt for transportpolitikken (bæredygtig mobilitet, passagerers rettigheder og sikkerhed og transportens kvalitet), konkurrencepolitikken (spørgsmål om fusioner og virksomhedsovertagelser, navnlig inden for online turismeudbud, vertikal integration og offentlig støtte), politikken for det indre marked (etableringsretten og den frie udveksling af turisttjenester, fremme af kvalitetsservice og udvikling af den elektroniske handel), skatte- og afgiftspolitikken (skattemæssige hindringer for det indre markeds korrekte funktion, skattemæssig behandling af turistvirksomheder som f.eks. rejsebureauer og skattelettelser), forbrugerbeskyttelsespolitikken (rettigheder, der følger af undertegnelsen af en kontrakt, urimelig handelspraksis og fjernsalg), miljøpolitikken, beskæftigelses- og uddannelsespolitikken, kulturpolitikken samt politikken for regionaludvikling og udvikling af landdistrikter.

Kommissionen er fast besluttet på at sikre en bedre integration af turismen i sine forskellige politikker og agter at sørge for, at den gældende lovgivning anvendes hensigtsmæssigt, så den lader sektorens potentiale for konkurrenceevne komme til sin fulde ret. Den vil intensivere sin indsats for koordinering af de forskellige berørte politikker med henblik på fuld hensyntagen til turistindustriens interesser og behov i forbindelse med udformningen og gennemførelsen af sine politikker.

Hvad angår politikken for det indre marked skulle turistsektoren nu få fuld fordel af det integrerede europæiske marked for tjenesteydelser. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/123/EF af 12. december 2006 om tjenesteydelser i det indre marked vil navnlig gøre det muligt at forenkle de procedurer, der gælder for tjenesteydere i turistsektoren, betydeligt og at fjerne mange af de juridiske og administrative hindringer, som hidtil har begrænset deres adgang til markederne i de forskellige EU-medlemsstater.

Kommissionen erkender sø- og kystturismens store betydning som katalysator for den økonomiske udvikling og påtænker at iværksætte foranstaltninger til fremme af dens videre udvikling som led i EU's integrerede havpolitik. Den økonomiske diversificering med sigte på

turisme er en prioritering i mange kystområder, hvor tilbagegangen i de økonomiske aktiviteter i forbindelse med især fiskeri og skibsbygning har ført til faldende indtægter og øget arbejdsløshed. Diversificeringen støttes af Den Europæiske Fiskerifond (EFF) som led i strategierne for lokaludvikling. Det skal endvidere undersøges, hvordan man kan drage fordel af det potentiale, der ligger i sektoren for fritidsfartøjer og -sejlads, for at fremme den økonomiske vækst på øer samt i kyst- og havområder.

EU's politik for udvikling af landdistrikter har ligeledes stor betydning for turistsektoren. Via Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) kan Kommissionen bl.a. støtte etableringen af virksomheder på området for bondegårdsferie, udviklingen og promoveringen af agroturisme samt nyttiggørelsen af landdistrikternes, herunder bjergområdernes, kultur- og naturarv.

Kommissionen vil i den igangværende programmeringsperiode fortsat fremme og mobilisere instrumenter og programmer for EU-støtte til turisme. For eksempel vil de forskellige europæiske strukturfonde (EFRU, ESF), Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), Den Europæiske Fiskerifond (EFF) samt rammeprogrammet for forskning og udvikling fortsat kunne finansiere gennemførelsen af konkrete projekter. Endelig har rammeprogrammet for konkurrenceevne og innovation særlig betydning for turismen, da det siden 2008 har støttet etableringen af europæiske netværk for konkurrencedygtig og bæredygtig turisme. I perioden efter 2013 vil de forskellige europæiske fondes muligheder for at støtte turismen afhænge af de retningslinjer, der fastsættes for Den Europæiske Unions prioriterede foranstaltninger, og af de budgetmæssige begrænsninger. Det samme gælder mulighederne for at støtte turismen gennem konsolideringen af de forberedende foranstaltninger, der allerede findes på området.

Udviklingen i fly- og jernbanepassagerernes rettigheder er en markant landvinding for europæisk turisme; den har ført til en retlig ramme, der beskytter turister, som oplever vanskeligheder under en rejse. Kommissionen ønsker lignende rettigheder indført for skibs- og buspassagerer. Den igangværende revision af direktivet om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure, er ligeledes et positivt element, når det drejer sig om at styrke forbrugernes tillid til turistindustrien. Kommissionen vil desuden fortsat arbejde tæt sammen med medlemsstaterne, turistindustrien og interesseparternes brancheorganisationer for at forbedre sikkerheden i indkvarteringsfaciliteter, bl.a. med hensyn til brandfare.

Herudover vil Kommissionen, der er bevidst om turismens stadig større betydning for Europa, herunder turisme fra lande uden for EU, undersøge, hvilke muligheder og instrumenter der måtte være i forbindelse med visumpolitikken og politikken for passage af EU's ydre grænser, så de kan udnyttes optimalt.

For at turismen i EU fortsat kan udvikle sig i en konkurrencedygtig og bæredygtig retning i overensstemmelse med Europa 2020-strategien og Lissabontraktaten, vil Kommissionen undersøge, hvordan man kan styrke støtte- og koordineringsforanstaltningerne for turismen i EU.

6. KONKLUSION

EU's turismepolitik har behov for ny fremdrift. Over for udfordringer, der kræver konkrete svar og en tilpasningsindsats, skal den europæiske turistindustri aktører kunne gøre en fælles indsats og arbejde inden for rammerne af en konsolideret politik, der tager hensyn til EU's nye

prioriteringer. I denne meddelelse, der tager højde for Den Europæiske Unions nye beføjelser på turistområdet, fastlægges en ambitiøs ramme for tiltag, der skal gøre europæisk turisme til en konkurrencedygtig, moderne, bæredygtig og ansvarlig industri. Kommissionen har planer om en række konkrete initiativer, der skal give den europæiske turistsektor mulighed for at tilpasse og udvikle sig. Der er tale om initiativer, som supplerer medlemsstaternes politikker og tilstræber en koordinering af bestræbelserne ved at indkredse de foranstaltninger, der er forbundet med en reel europæisk merværdi. Hvorvidt denne strategi lykkes, vil afhænge af samtlige interesseparters engagement og af deres evne til at samarbejde om gennemførelsen.

Kommissionen vil også fremover bestræbe sig på at foranstalte regelmæssige, hurtige og gennemsigtige meningsudvekslinger med medlemsstaterne og turistindustrien om initiativer med relation til turisme. I den forbindelse vil den bl.a. lade sig bistå af Det Rådgivende Udvalg for Turisme. De offentlige myndigheder vil således også selv have mulighed for at holde de forskellige interesseparters på nationalt og regionalt plan regelmæssigt underrettet om Kommissionens initiativer.

Denne konsoliderede ramme er første skridt på vejen. Kommissionen vil fortsætte sine overvejelser vedrørende initiativer på turistområdet frem til afholdelsen af det europæiske turismeforum i november 2010, hvor man eventuelt vil drøfte en mere detaljeret handlingsplan med medlemsstaterne og de offentlige og private aktører i den europæiske turistsektor. Dernæst vil Kommissionen på mellemlang sigt gøre status over strategien og skride til handling.